

SLOVENSKI NAROD.

vsakega vsak dan zvečer, izimeti sedežje na prazniki, ter valja po pošti prejeti na avstro-ogrsko dežele na vas leta 25 K., na pet leta 13 K., za četrto leta 6 K. 50 h., za en mesec 2 K. 50 h. Za Ljubljano s povišanjem na dva na vse leta 16 K., za pet leta 12 K., za četrto leta 8 K., za en mesec 2 K. Kder bedi sam posu, plača na vas leta 22 K., na pet leta 11 K., za četrto leta 5 K. 50 h., za en mesec 1 K. 50 h. — Za tuje dežele teško več, kolikor znača poština. — Na zaročbe vse letodobne vpošiljatve narečnine se ne snira. — Za osnanila se plačuje ed potrestance petit-vrata po 12 h., če se osnanila tiskna cakrat, po 10 h., če se dvakrat in po 9 h., če se tiskca trikrat ali vedkrat. — Dopisi naj se izvolje frankovati. — Nekajsi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je v Književnih delih Et. 5, in nesrečništvo v I. nadatr. upravljanje pa v grifilju. — Upravljanju naj se blagovalec pošiljati narečnine, sklamalje, osnanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Posamezne številke po 10 h.

Uredništva telefon št. 34.

Upravljanja telefon št. 35.

Balkanska pismo.

Novo srbsko posojilo in nabavka topov. — Ekonomski konflikt z Avstro-Ogrsko. — Slučaj z Gjorjem Skopljancem. — Vesti iz Stare Srbije in Makedonije.

Belgrad, 15. novembra.

— ut. Srbska vlada je že zaključila novo posojilo in odločila se je tudi v topovskem vprašanju, ki je vzdignilo toliko nepotrebne prahu ne samo v Srbiji, nego v celi Evropi. Poslednjih let se je skoraj vsa notranja srbska politika vrtila okoli teh dveh vprašanj pa tudi na zunanjosti politiko države sta ti dve vprašanji zelo mnogo vplivali in čas je že, da se definitivno rešita. Vlada je sedaj že vse končala in treba je samo še, da skupština sprejme zakonski projekt, ki ji ga predloži vlada o tem in da kralj potem da svojo sankcijo. Tudi to se izvrši brez velikih težav, ker ne samo da ima vlada v narodni skupštini dosti močno, sigurno večino, nego bo tudi grō opozicije objektiven v kritiki tega zakonskega projekta. Nacionalisti bodo, istina, kričali in se repenili, ker oni misljijo, da so jih volilci poslali v narodno skupštino samo zato, da a priori vstanejo najenergičnejše proti vsakemu vladnemu predlogu in naj je on še tako dober in državi koristen. Objektivne kritike vlada ne more pričakovati od te majhne parlamentarne skupine, ali ni se ji treba niti batiti te stranke, ki v narodu nobenega upliva nima in ga nikdar ne bo imela — ker nima v svojih rokah orožniškega in administrativnega aparata, ki ji je nekdaj dajal „večino“, da je potem mogla z nogami teptati zakone.

Posojilo dajo Srbiji neke francoske in ženevske banke — torej sami Francozi. Znašalo bo posojilo 95 milijonov frankov nominalnih s kurzom 90%, kar znači, da dobi Srbija efektivno 86 milijonov; obresti bo plačevala Srbija na to posojilo 4½%.

Topove vzame Srbija pri Šnaj-

derju v Creuzotu v Franciji in sicer naroči 60 poljskih in 25 gorskih baterij, v skupni vrednosti 30 milijonov frankov.

Pri zaključenju posojila in pri nabavki topov igral je veliko, morebiti celo glavno vlogo političen moment, ki je govoril odločno proti temu, da se vzame posojilo — a s tem je ozko spojena nabavka topov — v Avstriji, ali Nemčiji, ker — to sem že emkrat naglasil — vprašanje je veliko, bi-li Srbija pravočasno dobila topove od Škode ali od Kruppa!

In tako je vprašanje o posojilu in o nabavki topov poučno rešeno. Naroda skupština sicer še ni dala svoj votum in tudi kralj ne svoje sankcije, ali pri vsem tem se že danes lahko smatra vprašanje definitivno rešenim, ker grō opozicije (samostojni radikalci) bo objektiven v kritiki, ker je posojilo sklenjeno pod zelo povoljnimi pogoji, a nacionalci, ki bodo vpili zato, ker misijo, da je to njihova sveta in edina dolžnost, dokler so v opoziciji, ne opravijo ničesar, ker so preslabotni — edino osmešijo se, v kolikor se niso osmešili že do sedaj s svojim komičnim nastopanjem. Poslanci te stranke sedijo v skupštini, ako se čita kak kraljev dopis in pravijo, da so drugi poslanci servilni, ker poslušajo čitanje kraljevih dopisov stope. Dobro, ali zakaj nacionalisti niso sedeč poslušali čitanja kraljevih dopisov takrat, ko so po milosti kralja in s pomočjo bajonetov predstavljali v skupštini večino? Njihovo sedanje vedenje je močno slično ženski, ki prezivi mlada leta razuzdano, a pod starost postane — moralna ...

* * *

Sedaj se jasno vidi, kako silno se je prevaril Dunaj, ko je, provokiravši carinski konflikt s Srbijo, misli, da ta poslednja vsled tega takoj upogne tilnik in vsprejme mirovne pogoje tako, kakor jih bo on mogočno diktiral. Takrat je vodil zunanjosti politiko avstro-ogrsko monarhije grof Agenor Goluchowski, ki je

gotovo komaj čkal, da pride čas, ko zakliče Srbiji: „Vae victis!“ Revez je moral iti v arhiv, a da tega svečanega za njega in ponizajočega za Srbijo momenta ni doživel — a ne doživi tega niti njegov cenjeni naslednik baron Aerenthal, ker srbski izvoz je danes že ves osiguran in Srbija nima nobene potrebe več, da bi zaključila z Avstro-Ogrsko trgovinsko pogodbo, oziroma škode ne bo imela nobene, ako te pogodbe ne zaključi.

Poskusi z eksportom žive živine čez Solun v Genovo in Aleksandrijo so se obnesli zelo dobro, tako, da Srbija že sedaj vidijo, da je bolje, ako živino prodajajo v Genovi in Aleksandriji, kakor pa v Budimpešti. Boljše so cene in — nobenih šikan, katerim so bili izloženi vedno srbski eksporterji, dokler so izvajali živino v Budimpešto. In v Genovi in Aleksandriji se proda lahko vsa živila, kolikor je Srbija izvaja! Sedaj je „polna sezona“ za eksport in ta je tako živ, da cena živini v Srbiji čisto nič ni padla, kar bi se gotovo zgodilo, da je eksport manj kot prejšnja leta. Tudi na denarnem trgu se vidi, da je eksport normalen, ker je zlatega denarja v Srbiji toliko, da je njegova vrednost enaka srebrnemu, oziroma papirnatemu denarju.

Svinje se ne izvaja žive, nego zaklane. Francoska tvrdka Pigeon je zaključila z veliko belgrajsko klavnico pogodbo, po kateri bo klavnica preskrbljevala to tvrdko celo leto 1907. s svinjskim mesom, katerega mora dati v celiem letu 15 milijonov kilogramov! Klavnica bo morala — da pošlje toliko mesa — zaklati 150.000 svinj, a do sedaj se niničdar eksportiralo več od 13.000 do 140.000 svinj!

Čem dalje, tem bolj se vidi, da je za Srbijo carinski konflikt z Avstro-Ogrsko prava blagodat — a kake posledice zadenejo avstrijsko industrijo od carinske vojne, je stvar onih na Dunaju.

* * *

(Dürrensee). Prekrasna leža in kristalnočista voda sta obrnilni nase vso mojo pozornost. Zdaj se mi je prvič pokazal sloviti Monte Cristallo v vsem svojem veličanstvu. Njegovi razkriti vrhovi so se zrcalili celo v jezeru. Počasi sem vozil mimo, da sem si zamogel ogledati vso to lepoto, in kmalu sem prišel v Schluderbach. To je letovišče z elegantnimi hoteli, ležeče 1440 m nad morjem. Tukaj sem pustil kolo in sem jo peš udaril po stranski cesti, ki vodi do Schluderbacha proti jugovzhodu. Ogledati sem si namreč hotel tudi svetovnoznameno Mizurinsko jezero, ki leži od glavnega cesta kaki dve uri vstran sredi Dolomitov. Ta stranska pot je mestoma sicer strma, tako da morajo tudi oni, ki se vozijo na vozeh, stopati z njih, vendar pa mostoma bi mi bilo kolo dobro služilo in zato mi je bilo že žal, da sem ga pustil v Schluderbachu. Ker sem imel peš hode še več prilike naslaviti se na prirodni lepotami, katerih je tukaj toliko, da ne veš, kam bi najprej obrnil svoj pogled. Čini je bilo tudi tako prav. Zanimal me je zlasti veličastni Monte Cristallo, ob katerega severovzhodnem vznožju sem hodil. Njegove gole

in navpične rdečaste stene so kaj lepo kontrastirale z belot snega, ki je bil nasut po razsekah in rovih. Ko pa prekoracim italijansko mejo, ki se tukaj globoko zaje v Tirolsko, odprl se mi je na severni strani razgled na Rdečestenec (Rotwand), katerega stene so se rdečile v jutranjem solncu, kakor bi bile prevlečene s škrilatom. Turisti, katerih je bilo na cesti, kakor pri nas semnjarijev, keder gredo na semenj, so tukaj postajali, oziroma stopali z vozov in opazovali prekrasni panorama, ki ga je nudil od solnčnih žarkov obliki Rdečestenec. Postal sem tudi jaz in se divil prirodnim krasotam.

Ko sem se nato povzpel malo više, prikazal se je izza vzhodnega obzorca slikoviti Trivrišec (Drei Zinnen). To je gora posebne vrste. V višini kakih 2500 m se vzdigujejo iz ruševitih tal druga tik druge tri velikanske, več 100 m visoke skale, katerih sredina je najvišja, najnižja pa je vsa razrita kakor kaka podrtina. Njih od jutranjega ali večernega sonca obsevanje stene se rdečijo kot kri, dočim so odsojne strani plavkaste barve. Kaj lepo se je video tudi prostrano turistovsko zavetišče ob Tri-

eno blamažo si je del srbske žurnalistike mogel prihraniti. Zgodilo se je, da je prišel iz Vranje, blizu turške meje v Belgrad nek popolnoma neznaten človek, ki najbrže zelo rad razširja laži, ker je v Belgradu takoj lansiral vest, da je umrl glasoviti voditelj srbskih vstašev v Stari Srbiji in Makedoniji, vojvoda Gjorgje Skopljenče. Vest se je bliskoma razširila po prestolnici in prinesli so jo tudi dnevniki, ki so pisali o velikih zaslugah Gjorgija Skopljančeta za srbsko stvar na Turškem. To so storili listi, ki se ne lovijo za senzacijami, a nekateri listi se s tem niso zadovoljili, nego so izmisličili glas, da je bil Gjorgije Skopljanče ubit po naročilu centralnega komiteta iz Belgrada, kateri se ga je hotel rešiti radi tega, ker da je komitet slabo gospodari iz denarjem, kar da je Gjorgije Skopljanče obsojal.

Stvar je postal zelo resna. Tuje časopisje je dobivalo od tukajšnjih svojih dopisnikov brzjavke o teh časopisnih glasovih in ker so nekateri belgrajski listi sami na najgrši način obdolževali člane centralnega komiteta, da se bogatijo z denarjem, ki ga narod zbira za revolucionarno akcijo v Stari Srbiji in Makedoniji, ker so ti listi pozivali meščanstvo naravnost na to, naj linča člane centralnega komiteta, je dunajsko časopisje z neko pravico pisalo, da je v Srbiji vse korumpirano do kosti, ko se celo iz najsvetjih nacionalnih idealov dela kšeft!

A vse to je bila laž! Teh dni je prišel vojvoda Skopljanče na poziv centralnega komiteta iz njemu odmerjenega akcionega rajona v Belgrad in je sam, osebno, dementiral vsa zlobna, perfidna obrekovanja in vse obdolžitve! A obrekovalci so se stisnili v kot in sedaj milo vzdihajo, da so bili — mistificirani ...

„Samouprava“ pravi, ko o tem piše, da je časopisje, aka ga vodijo pošteni ljudje, javno dobro, ali da ono postane javno zlo, aka ga imajo v rokah špekulant, brezvestni

ljudje, ki so pripravljeni, četudi niso dovoljno prepričani o krivdi svojega sočloveka, trditi s popolno gotovostjo, da je on lovor, ki zasluži vislice ...!

Ta slučaj naj služi kot resen mentor oim časnikarjem, ki ne marajo čakati, da se neka krivda do kaže, nego lahkomiseln izrekajo sodbo — nad poštenimi ljudmi. Radi te lahkomiselnosti je doživel del belgrajsko žurnalistike blamažo, veliko in zasluženo blamažo — brez vsake potrebe. Morebiti bo to blagodejno vplivalo na ozdravljenje nekaj nezdravih pojmov na delu belgrajsko žurnalistike, kar bi bilo samo želeti in kar bi lahko vplivalo tudi na nacijo celega javnega življenja v Srbiji.

* * *

Srbska akcija v Stari Srbiji in Makedoniji ima vedno lepše uspehe. Srbski čet je tam sedaj že dosti in one čuvajo srbske vasi od vsakih napadcev. Vstaška organizacija je izborna. Generalni štab nadzoruje celo akcijo in potuje zato — po gorah, seveda, ne po lepih cestah! — po celem ozemlju, na katerem je akcija razvita. Vsaka posamezna četa, ki šteje navadno 20–30, največ 40 mož, ima točno določen svoj rajon, na katerem deluje in iz katerega se ne sme oddaljiti brez dovoljenja generalnega štaba, ki sestavi večkrat iz posameznih rajonskih čet večjo četo — za večje operacije.

Ali pri vsem tem so nemiri, prelivanje krvi in druge take lepe reči še vedno na dnevnem redu v Stari Srbiji in Makedoniji. Na najbolje poučenem mestu sem izvedel za neke najnovejše vesti iz teh dežel in jih podajam tukaj. V Prilepu, nekdanji prestolnici slobitev in znanega kraljevja Marka, na klasičnih srbskih narodnih pesmih, je tudi srbska šola in učitelj Milan Kovačič se je hotel teh dni ženiti. Ali v predvečer poroke ga je napadel neki Bolgar z revolverjem in ga nevarno ranil — po naročilu one bolgarsko-makedon-

ki hodi tako oprezno, navzdol navadno plazeč se po vseh štirih, da rabi za to tuto po cele štiri dni. Sta pa tista prijatelja moja že bližja planinskemu vzoru, ki iz samega planinskega vdušenja hodita k Sv. Joštu po dvakrat na dan in tur ne štejeta po deseticah, ampak po stoticah na leto.

Mizurinsko jezero, kamor sem nato prišel, leži na malih planotih in je obdano okrog in okrog od slikovitih Dolomitov, ki so pa v tej višini (1800 m) še obrastli z zelenjem. Od jezera je posebno lep razgled na opisani Trivrišec in druge nebottične gore. Paviljoni in hoteli stote ob jezerski obali in se z obrbnimi gorami vred zrcalijo v kristalni vodi. Turisti so prihajali in odhajali in že itak pestro življenje je oživljalo oddelek laških gorskih lovcev, ki so bivučali ob jezera. To je bilo seveda spet nekaj zame. Ko bi bili vedeli, da pridejo „Pri Racu“ pod moje kritične rešete, izvestno bi se kretali drugače, kakor so se. Tako so pa prostaki polegali po travni, častniki se pa sprejihali ob obali in življeni pred se arije iz laških operet.

(Dalej prih.)

LISTEK.

Moje letovanje.

Pripoveduje dr. V. K.

(Dalej.)

Prav tako so se vedli, ko se je zaročila z mano dotasta gospodična Pok. Zavist jih je zvijala, kakor zvija podagra izzete ude starega lahkoožanca. Bil jih je pa spet sam sladkor in med, ko se je najina zaroka razdrala. Kadar jim pa v gostilni pri Raci zleze cyček v lase in so v tistem štadiju, ko človek govori, kar misli, zbadajo me in mi očitajo kmetavzarsko kmetavščino, češ, kako se more olikan človek toliko spozabiti, da si začne vpriče dame obrezavati nohte. Zlasti jih bode v oči moj edini spomin tako trpko končane ljubezni, moj nohet. In tedaj jim sekundira še celo upokojeni pismonoša z nabuljenim nosom, venomer jecljajoč: „Pa res, omikan človek! To je že preveč! Jaz bi tega nikdar ne storil.“

Tem mojim meditacijam o pravem prijateljstvu je bil konec, ko sem privozil k Direnskemu jezeru

ske organizacije, katere spiritus agens je Nemec knez Ferdinand in ki poстоji samo zato, da „iztrebljuje“ Srbe v Stari Srbiji in Makedoniji . . . „Brat-sko“ delo, kaj ne?

Turški zaprti (orožniki) so ubili pod vodstvom nekega svojega čauša (narednika) glasovitega arnavtskega razbojnika Etima Ramida, ki je bil strah in trepet vasem okoli Sieniča blizu Prizrena. Njegovi tovariši so zato te dni napadli pri vasi Koštanjeva tega čauša, ubili njega in deset orožnikov, ki so bili v njegovem spremstvu.

Turška oblast je prepovedala prihajati v mesto Djakovico pod orožjem in ker se nekateri Arnavti na to prepoved niso ozirali, se je vnel pred nekaterimi dnevi boj med njimi in med orožniki; bila sta ubita dva vojaka in dva Arnavta.

Poslednja dva slučaja pokazujeta, da so na Turškem Arnavti država v državi. Srbe ubijajo, kjer le morejo in ropajo, kjer kaj dobijo, a oblasti se ne pokoravajo. To je narod razbojniki in divjakov brez najmanje trohice kulture. Zverine v človeški podobi so to — in tem zverinam razdeljuje Avstro-Ogrska puške in municijo! To je frivola, ostudna politika, vredna dr. Šusteršča, ki jo s tako vnemo podpira — samo zato, ker Avstrija skrbi tudi za katoliško propagando . . . ! Ali ni to sramotno?

Državni zbor.

Dunaj, 18. novembra. Včeraj je zbornica nadaljevala najprvo debato o tretji skupini volilne reforme (razširjenje avtonomije za Galicijo). Posl. Romanczuk je ostro govoril proti predlogom ter rotil vse stranke, naj ne izroči treh milijonov galiških Malorusov in milijonov poljskih kmetov prevladi in samovolji vladajoče stranke v deželi. — Posl. Daszynski je izjavil, da ta predloga ni v nikaki zvezi z volilno reformo in tudi nima nič skupnega z nar. avtonomijo, ki jo je propagirala njegova stranka. Njegova stranka ne more glasovati za razširjenje oblasti gališkemu deželnemu zboru, dokler izmed 1,600.000 odraslih mož en milijon nima volilne pravice v deželnem zboru, dokler vlada v deželnem zboru 2000 veleposestnikov na temelju volilnih privilegijev in dokler se ne uvede za deželnim zbor splošna in enaka volilna pravica. — Posl. Šuklje je izjavil, da bo njegova (?) stranka glasovala za vse cdsekove predloge. — Posl. grof Sternberg je po svoji navadi napadal krono ter izjavil, da v Avstriji ne bo noben anarchist tako neumen, da bi vrgel bombo proti schönbrunnskemu gospodu. O volilni reformi je rekel, da ni varovanec ministrskega predsednika, temuč otrok prostitutke. — Glavni govornik contra, posl. Gessmann, je izjavil, da bo njegova stranka glasovala za odsekov predlog. — Glavni govornik pro posl. Glabinski se je zavzemal za Metalkov predlog. Pri glasovanju je le malo manjkalo, da ni dobil Metalkov predlog dvjetretjinske večine; sprejet je bil odsekov predlog.

Potem se je začelo razpravljati o četrti skupini (volitev v državni zbor v ožjem zmislu). Ker pa so se prijavljeni govorniki deloma odpovedali besedi, deloma niso bili navzočni, je porabil posl. Gessmann priliko ter predlagal konec debate. Zavladalo je nepopisno razburjenje, dokler ni Gessmann umaknil svojega predloga, a obenem se je seja zaključila. Glasovalo se bo o predlogu šele v ponedeljkovi seji.

Parlamentarni položaj.

Dunaj, 18. novembra. Vlada namerava pustiti parlament zborovati do 28. januarja. Nove volitve bodo po celi Avstriji 25. marca. Razen volilne reforme hoče spraviti vlada še pod streho pogodbo z Lloydom, zakon o pospeševanju mornarice, devetmesečni proračunski provizorij, zakon o lokalnih železnicah in o rekrutih.

Po današnji seji je povabil ministrski predsednik k sebi člane mališkega kluba, da jim je odgovoril na zahteve glede izboljšanja volilne reforme. Malorusi so zapustili

ministrovo sobo zelo razburjeni, kar dokazuje, da z vladnimi nasveti niso zadovoljni.

Predstoječe zasedanje delegacij.

Budimpešta, 18. novembra. Razen obširnega poročila ministra barona Aehrenthala se predložijo delegatom še posebna podrobna poročila o diplomatskih dogodkih v preteklem letu, in sicer dečka knjiga o maoški konferenci in o reformni akciji v Macedoniji; nadalje rujava knjiga o carinskem konfliktu s Srbijo.

Madžarsko nasilstvo.

Budimpešta, 18. novembra. Slovaški poslanec župnik Fr. Juriga je bil v Požunu obojen zaradi nekega članka, v katerem je baje ščival proti madžarski narodnosti, v dveletno ječo in globo 1200 krov. Slovake, ki so po odsodbi demonstrirali pred sodiščem, je policija razgnala z golimi sabljami.

O srbskem prestolonašledniku.

Belgrad, 18. novembra. Inozemsko, Srbiji sovražno časopisje, je zadnje raztrzilo vesti, da je srbski prestolonaslednik Juri na umu bolan. Navajalo se je več dokazov za prinčevno abnormalnost, n. pr. da ščuva pse medseboj na klanje in na zaprte srne, da je svojemu vzgojitelju, francoskemu majorju Levasseurju vrzel steklenico vode v glavo, da je kraljevega zdravnika dr. Dumića klofutal, da je nekemu Macedoncu izstrelil oko, da pokaže, kako dobro strelja, da strelja svojima adjutantoma med razkoračenimi nogami v tarčo itd. Obenem se je zatrjevalo, da se princ Juri izključi od prestolonasledstva ter ga pošlje v neki sanatorij v inozemstvu. Z merodajne strani se vse te vesti zanikujejo kot zlobne izmišljotine. Prestolonaslednik Juri je popoloma zdrav, zelo inteligenten ter ima posebno nadarjenost za naglo opazovanje in zdravo razsojevanje, sploh ima vse lastnosti bodočega vladarja. Res je le, da je zelo živahnega temperanca ter se ne more vedno premagovati. V svoji vročekravnosti prizadene včasih res svoji okolici kako krivico, toda krivico takoj uvidi in obžaluje. Sicer pa so vsi člani rodbine Karagjorgjevičev bili nagle jeze, a z leti se bodo tudi pri prestolonasledniku ublažile strasti.

Nemiri v Macedoniji.

Carigrad, 18. novembra. Glasom štatističnega izkaza, ki ga je sestavila turška vlada, vznemirajo makedonske vilajete sledče vstaške čete: v solunskem vilajetu 30 bolgarskih in 14 grških čet; v skopeljskem vilajetu 14 bolgarskih in 6 srbskih in v bitoljskem vilajetu 17 bolgarskih in 6 srbskih čet. Razen tega je v bitoljskem vilajetu v gorovju Kajmakčalan več grških čet, ki tukaj niso vračanjene.

Sofija, 18. novembra. Ako je verjeti turškim poročilom, je bila nedavno v gorovju Džilovo in Čerešnovo (okraj Kopruli) velika bitka med srbskimi četami pod vodstvom poglavarjev Josif, Dušan, Vel-Stjepan in Smilko in bolgarskimi četami pod vodstvom načelnikov Vasil, Dačo in Razvirigorov. Izgube na obeh straneh, posebno pa pri Srbih, so bile zelo velike. Razvirigorov je tudi bležal mrtev. — Pri Pečišti (bitoljski okraj) pa je bila bitka med srbsko in bolgarsko četo.

Carigrad, 18. novembra. Novo vstaško gibanje so provzročile grške čete, ki so zadnje čase morile in plenilo po bolgarskih vaseh. To je zbulilo bolgarske čete k novi akciji, da se maščujejo. Bolgarski odbori so se preskrbeli z denarjem, puškami in strelivom. Sestavlajo se nove čete in nekatere so že prišle preko meje. Pripravlja se tajni shod voditeljev čet.

Dogodki na Rusku.

Varsava, 18. novembra. V Poltavi so neznani ljudje ustrelili na ulici garnizijskega poveljnika generala Polkovinkova.

Moskva, 18. novembra. Na postaji Voskrosenski je 25. oboroženih roparjev napadel iz Moskve došli tovorni vlak ter so odnesli 40 stotov (?) tovornega blaga.

Pruska vlada proti Poljakom.

Lvov, 18. novembra. Pruska vlada je nastopila proti Poljakom zradi šolskega štrajka z novimi nasilstvi. V bromberškem okraju je odstavila nad 200 občinskih prodstojnikov in šolskih načelnikov, ki so na sumu, da so podpirali šolski štrajk. Gostilničarji morajo imeti gostilne že ob 8. zvečer zaprite, a državno pravdištvo nastopa povsod proti rodoljubnim poljskim duhovnikom po kancelparagrafu. Zaradi pisanja v prilog šolskemu štrajku je bil obojen urednik lista „Goniec Wielkopolski“, Szotanski, v globo 200 mark, urednik „Prace“, Switala, pa v enomesечно ječo.

Vinska razstava in vinarski shod.

C. kr. kmetijska družba kranjska je priredila te dni v Mestnem domu vinsko razstavo, ki je otvorenja tri dni, soboto, včeraj in danes, in ki vsakemu obiskovalcu dokazuje, kako izborna vino rode vinogradi po Kranjskem. Obenem z vinsko razstavo se je vršil vinarski shod.

Otvoritev vinske razstave.

Slavnostna otvoritev vinske razstave se je vršila v soboto popoldne ob 5.

Izmed povabljenih gostov so se udeležili sledči gospodje: otvoritev: deželni predsednik Schwarz, deželnovladna svetnika pl. Laschan in dr. pl. Cron, predsednik dež. sodišča Levičnik, finančni ravnatelj dvorni svetnik Lubec, predsednik trgovske in obrtnice Lenarčič s tajnikom trgovske zbornice dr. Viktorjem Murnikom in pristavom trgovske zbornice dr. Windischerm, predsednik mestne hraničnice Kollmann, predsednik Kranjske hraničnice Bamberg, obrtni nadzornik Santruček, deželni odbornik grof Barbo, ravnatelj umetno-obrtnice strokovne šole Šubic, dež. svetnik dr. Bašnik, stavbni svet Duffe, policijski šef dr. Zarnik ravnatelj „Zadružne zveze“ Rožman, več gg. občinskih svetnikov itd. Izmed vajšča so prišli sledči gospodje: feldmaršallajtant pl. Dillmann, generalmajor Seibt, polkovnik Krzivaneček, podpolkovnik pl. Launinger, major Tischina, stotnik generalnega štaba Lunzer ter drugi častniki najrazličnejših strok.

Predsednik kranjske kmetijske družbe gosp. dež. glavar Oton pl. Detela je pozdravil v slovenščini v imenu države vse obiskovalce vinske razstave. Zahvalil se je za udeležbo deželnemu predsedniku g. Schwarzu, predsedniku dež. sodišča Levičniku, finančnemu ravnatelju, dvornemu svetniku g. Lubecu, predsedniku Mestne hraničnice g. Kollmannu, predsedniku Kranjske hraničnice, predsedniku Bambergu, predsedniku kranjske trgovske in obrtnice g. Lenarčiču v vsem c. kr. in avtonomnim uradnikom, ki so se odzvali vabilu. Zahvalil se je nadalje za obisk divizijonarju g. Dillmannu in brigadirju g. Seibtu ter vsem štabnim oficirjem. V nadaljnem govoru je dejal gospod predsednik, da je centralni odbor kmetijske družbe priredil vinsko razstavo po opetovani želji kranjskih vinogradnikov. Nameravana je bila tudi sadna razstava, a je moralna odpasti zaradi slabe letosnje letine. Vinska razstava je historičnega pomena. Ona dokazuje, da je bil uspešen boj proti trtni uši, ki je od leta 1884. do 1894. pokončala skoraj vse naše vinograde. Ustanovila se je nato deželna filokserna komisija. Kako uspešno je delovala, kažejo nastopne številke: leta 1888. je rodovalo 2300 ha preje okuženih vinogradov, leta 1889. 5800 ha, leta 1891. 7750 ha, leta 1892. 7150 ha, leta 1896. 7888, leta 1897. 8400 ha, leta 1898. 9200 ha, torej 83% vseh okuženih vinogradov, leta 1900 pa 10.685 ha. V to je bilo potreba pouka, kako se pokončuje trtna uš, trte je bilo ameriške trte in mnogo denarja. Vodja kmetijske šole na Grmu, g. Dolenc je vzbudil novo življenje v pokončevanju trtnih uš. L. 1894. je bil nastavljen g. Gombač kot deželni vinarski učitelj, 1895 pa gosp. Skalicky kot učitelj kletarstva. Država in dežela sta dajali brezobrezstna posojila, in sicer prva 598.500 krov, druga pa 578.500 K. Tudi Kranjska hraničnica je izdatno podpirala velikanski napor. Danes je nevarnost srečno premagana in se je pomognila kvalitetu in kvantitetu vina. Leta 1894. se je pridelalo 56.000 hl vina, lani pa že nad 200.000 hl. S tem se je izdatno zvišalo narodno premoženje na Kranjskem. Lahko obhajamo veselo otvoritev vinske razstave vsled tega. Govornik je s klicem: „Boži živi cesarja! Slava mu!“ otvoril razstavo. Njegov klic so ponovili vsi

udeleženci, nakar je zaigrala godba cesarsko pesem.

Nato je g. glavar povabil goste, naj pokusijo razstavljena vina.

Aranžma razstave je bil v spretnih rokah ravnatelj kmetijske družbe g. Gustava Pirca in vinarskega komisara g. Gombača. Zato se ni čuditi, da je napravila najugodnejši utis na vsakega obiskovalca. Vina so izborna in še le tukaj vidimo, kako fino kapljico rodi vinorodna kranjska dežela.

Vina so razstavili sledči gospodje vinogradniki: iz krškega okraja: Anton grof Barbo, Ivan Pfeifer, Ivan Globičnik, Dr. I. Hočvar, Turnška graščina (Lenarčič), Gustav Del Cott, Anton Ulm, Albina Schöner, Gombač in Pire, Ema Wutscher, Martin Colarčič, Lavos, Bučar, Ivo Gregorič; iz vipavskoga okraja: Kmetijsko društvo Vipava, Fran Kavčič, Filip Semič, Mirko Perhavc, Ivan Lavrenčič, Stefan Hrib, Ivan Premer, grof Lanthier, Jul. Schwicker, Ed. Tayčar, Anton Hrovatin, Alojzij Ferjančič; iz novomeškega okraja: Grmska šola, Državna klet, Anton Urbančič, Marija Koncilija; iz metliškega okraja: Fr. Skušek, Franjo Guštin, Anton Rajmer in iz litiskega okraja: Franc Miklavčič,

Vina so večinoma iz let 1904 in 1905, g. dr. Hočvar je pa razstavil vina tudi iz let 1894, 1895 in 1896.

Razstava je obiskalo veliko občinstva v soboto in včeraj. Posebno vina državne vinske kleti v Novem mestu so hvalili ljudje.

Vinarski shod

se je vršil včeraj dopoldne ob 10. uri na Starem strelšču. Bil je dobro obiskan; ne bilo bi pa napačno, če bi bil prišel naj ne kdaj, ki ni prišel. Predsednik odbora za prireditev tega shoda g. grof Barbo je pozdravil navzoče, posebno deželnega predsednika g. Schvarza in okrajnega glavarja g. Crona, dež. glavarja g. pl. Detela, nadzornika g. Matjašiča kot odpolanca štajerskega namestništva, g. Stiblerja od štajerskega deželnega odbora, gosp. pl. Schöppla, zastopnika Kranjske hraničnice ter ravnatelja društva za varstvo avstrijskega vinarstva g. Wenisch. Ko so zborovalci zaklčali trikratni „živio“ cesarju, je naznani odborov tajnik g. Gombač, katere korporacije so bile povabljeni na shod, kateri so se odzvali in kdo je poslal pozdrav. G. Wenisch je v imenu svojega društva pozdravil vse, in priporočal to društvo, ki ima namen vinogradništvo obdržati na sedanjih stopnjih in je povzdigniti.

Nato je govoril gosp. Richard Dolenc, vodja dež. kmetijske šole na Grmu, katere žlahtne trte kaže na Kranjskem razmoževati z ozirom na podnebje, zemljo in vinsko kupčijo. Ker iščemu pri nas v vinogradništvu svoj vsakdanji kruh, moramo skrbeti za trte, ki dosti in dobro rde. To pa tudi zato, da se moramo uspešno boriti s konsumom piva. Poročevalci je priporočal na Vipavskem sajene sledči trt: veltlinec, zelenika, rizling in španjol, Dolenči tostran Gorjancev naj bi sadili iste vrste, le nameno zelenike portugalko, Belokranjec pa samo portugalko.

G. dr. E. Kramer, vodja kemičnega preskuševališča je navajal vina, ki so jih kemično preskusili in koliko so imela sladkorja in kislino.

Vinarski nadzornik gosp. Skalicky se ni strinjal z nazori gosp. Dolence. Tudi je bil mnenja, da kemična analiza grozda ni merodajna za kakovost vina. Govornik se je zavzemal za Vipavsko za namizna vina, današnja so preveč alkoholna. Vipavcem je treba pinole, zelenle, sipe in grganje. Odsvetuje veltlinec, ker je preobčutljiv pri suši. Boljši bi bil „rdeči vrh“, ki ni tako občutljiv. Istotako je priporočati burgundca, ki je na razstavi v Mestnem domu najfinje vino. Za Dolenčje je gospod Skalicky priporočal rizling, a le v sposobnih krajih, principijalno pa je proti črnim vino, ker nam delajo istrska in dalmatinska prehudo konkurenco. Portugalka je pa vrh tega po dveh letih sama voda.

Deželni vinski komisar, g. Fran Gombač je govoril nato, kako pospešiti kupčijo z vinom in dvigniti izvoz kranjskega vina. Od leta 1894. se pridele kranjskih vin silno veča. To leto se je pridelalo 58.582 hl vina, 1895. 97.890 hl, 1896. 101.000 hl, 1897. 122.000 hl, 1898. 114.000 hl, 1900. 175.000 hl in 1903. 206.000 hl, dasi se obdeluje sedaj samo polovico vinogradov, kakor preje, predno jih je uničila trtna uš. Upati je, da se bo v 10. letih na 8000 do 10.000 ha vinogradov pridelalo 500.000 vina. Da se je kupčija z vinom povzdig

v sredo dne 21. novembra 1906 ob polu 5. uri popoldne v dvorani mestnega magistrata redno javno sejo sledenim dnevnim redom: 1. Predložitev zapisnika zadnje seje. 2. Nananila predsedstva. 3. Naznanila tajništva. 4. Poročilo o osnovi obrtnega pospeševalnega zavoda za Kranjsko. 5. Prošnja za podporo gremijalnemu trgovski šoli v Ljubljani. 6. Zbornični proračun za l. 1907. 7. Volitev za imenovanje sodnikov-laikov pri c. kr. deželnem sodišču v Ljubljani. 8. Volitev za imenovanje sodnikov-laikov pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem mestu. 9. Poročilo o imenovanju cenzorjev pri ljubljanskem zavodu avstrijsko-ogrsko banke. 10. Poročilo o obrtnih pripravljalnih in nadaljevalnih šolah na Kranjskem v letu 1905/1906. 11. Tajna seja.

— „Slovenska Matica.“ Magistratni svetnik g. Evgen Lah se je odpovedal tajništvu „Slov. Matice“. Opravljal je ta posel mnogo let z največjo vestnostjo in natančnostjo ter si pridobil za „Matico“ resničnih zaslug. Izkušnje so pokazale, da „Matica“ ne more izhajati brez tajnika, a če naj napreduje in se razvija, mora imeti tajnika, ki je v stanu, posvečevati zavodu vse svoje moči. G. svetnik Lah je kot tajnik imel skrbeti le za administrativne posle in zato je zamogel tajništvo opravljati kot postranski posel. Tudi to pač je sled svoje velike marljivosti. Toda pri „Matici“ je poleg administrativnih del tudi mnogo takih, za katere treba literarnih sposobnosti, kajti od odbornikov se ne more zahtevati, naj bi še nadalje sami opravljali tiste posle literarnega značaja, ki bi jih prav za prav moralopravljati tajništvo. Z ozirom na to je nam dozveda, da bi bilo za „Matico“ jako dobro in koristno, če bi na tajniško mesto postavilo literata, ki bi bil res tajnik v pravem pomenu besede in ki bi posvetil „Matici“ vse svoje sile. S kakim uradnikom ali profesorjem, bi „Matici“ ne bilo pomagano; naj ima uradnik ali profesor še toliko veselja — manjka mu čas in vedno mu bo „Slov. Matice“ tajništvo le postranska skrb, posel, ki se mimogrede opravi ali pa samo postranski zaslužek. Kolikor je nam znano, je tudi mnogo odbornikov, ki so takega mnenja in zato upamo, da bo to mnenje obveljalo, zlasti ker bi „Matica“ takega tajnika lahko izbrala izmed najboljših slovenskih literatov.

— Zaupni shod in — pouavalna šola. Ponavljalna šola je zanič, to pa žuje in strmte, radi tega, ker sem se udeležil v četrtek zaupnega shoda v Ljubljani. Tako stoji v sobotem „Slovenec“ z dne 17. t. m. Če visi ponavljalna šola na enem samem četrtku, potem tudi jaz trdim, da je zanič in tem bolje zanje, čimpreje se odpravi. No, vsa zadava je nekoliko drugačna. Znani „Slovenčev“ dopisnik je zopet enkrat prav na debelo denunciral. Zvedel bi bil lahko pri veroučitelju J. Barletu, da sem poučeval od 8.—10. ure, od 11. ure nadalje pa namestnik. Pa, kaj, ena laž več ali manj, saj je kataliska. Čudim se le gospodom okrog „Slovenca“, da me imajo za tako navnega, da se bom v očigled prepičnim razmeram, ki tu vladajo, tako zpostavil. Poučili bi se lahko pri mojem dobrem in blagem župniku Koblarju. Le-ta me je že spravil parkrat v disciplinarno preiskavo. In uspeh? Koblarju se je nos vselej izdatno podaljšal. Da, da, dopisunče: Der grösste Schuft im ganzen Land ist und bleibt der Denunziant!

Fr. Luznar.

— Odlikovanje. Ravnatelj urada za punciranje v Trstu Rudolf Maver je dobil naslov cesarskega svetnika.

— Iz gledališke pisarne. Jutri, v torek, igra se drugič Stobitzerjeva veseloigrat „Na višavah“, v kateri nastopi skoro vse dramsko osobje. V petek: „Rigoletto“.

— Slovensko gledališče. „Svatbeno potovanje“. Drama v treh dejanjih. Italijanski spisal Giannino Ant. Traversi. Premiera dne 17. novembra — „Svatbeno potovanje“ je drama posebne vrste. Nenavadna po drznosti svojega ustroja, nenavadna tudi po energičnosti, s katero se Traversi, njen avtor, zavzemata moralni princip, ki ga v njej ob-

ravnava, za takozvani „princip dvojne morale“, nenavadna končno po svojih mimičnih zahtevah. Njen ustroj je baš nasproten tistem, ki ga od dram v obče zahtevamo, od kar so uveljavljeni Aristotelovi principi dramske tehnike. Kar bi si dramatik Aristotelove šole prihranil za konec drame, to je Traversi stavljal na konec njene ekspozicije: katastrofa se zgodi najprej, potem šele izvemo — ne iz dejanih, marveč iz besedi soudeležencev tragične katastrofe, — kaj je ubogo Lauro tiralo v prostovoljno smrt. Vsebina je namreč sledča: inženir Filippo in Lavra sta iznenada prekinila svoje svatbene potovanje in se vračata k Laurinu staršem. Kaj naj je vzrok temu nenavadnemu in nerazumljivemu njunemu ravnjanju? Laurini starši so z bogat brzojavke, ki jim naznana nenaden povratak novoporočencev, vsi zbegani in ugibajo, kaj ju je dovedlo do tega izjemnega koraka. Novoporočenca prideta, Laura očividno vsa potrta, Filippo, njen mladi soprog, ves hladen in tuj. Kar navajata kot povod nenadnemu svojemu povratku, so očitno izgovori. Pozno v noč je, vse naj se pojasmni drugo jutro. Laura in Filippo ostane sama. Strašen prizor. Filippo hoče svojo mlado ženo ubiti — pa se hladno okrene in jo ostavi samo, samo za vedno. Ostavljenova novoporočenka zgrabi v svojem obupu za revolver in se usmrti. II. dejanje: Jutro potem. Našli so Lauro borečo se s smrtno. Nihče ne ve, kaj je provzročilo ta obupni konec svatbenega potovanja. Pietro, Laurin oče, ne more misliti drugega, nego da je Lauro ustrelil Filippo. Vse govori proti njemu. Znano je, da je Filippo, predno se je zarocil in poročil z Lauro, imel intimno razmerje z neko Fioretto, da je pred dvema dnevoma zapadla menjica za 20.000 fr., ki se jih je bil Filippo obvezal izplačati Fioretto, najde se testament, v katerem zapušča Laura vse svoje premoženje Filippu, in izve se, da je bil Filippo še to jutro zopet pri vdovi Fioretto. Obremenjuje ga polumljiva izpoved bebastega Laurinega brata Giulija, ki je videl, kako je Filippo dvignil svojo roko nad Lauro, hoteč jo ubiti. Pošlo je po Filippa — ali Filippo se ne more oprati, ker ga veže prisega, dana Lauri, da ne bo izdal pravega vzroka njene smrti, predno ni sama govorila s starši. III. dejanje: Opoldan istega dne. Ni več upati, da bi se Laura rešila smrti. Zato hoče Filippo govoriti: ni je umoril on, umorila se je sama. Ža njegovo razmerje s Fioretto je vedela, vedela je, da je tisto razmerje čisto končano, da je Filippo povsem svoboden, da noči tistih 20.000 fr. — odkupljena za svojo svobodo — plačati iz lastnega — ali usmrtila se je, ker nikdar ni mogla postati njezina, ker je bila svoje devištvu že preje darovala nekemu drugemu. Tasmota in pa strašna zavest, da je bila svojega Filippa goljufala, ker mu svojega položaja ni bila razkrila, dokler je moralno priti do spoznanja — to jo je tiralo v prostovoljno smrt. — Oče njen, Pietro, vsega tega ne more verjeti, da pa je vendar le res tak, ker priponuje Filippo, izpriča Laurina mati Anna, ki je vse to vedela, pa istotko pregrešno molčala. Padejo zadnje besede strašnega pojasnila, Laura izdihne, njen oče Pietro zblazni. „Pojdim, da ji odpustimo.“ — Kako so značaji, ki nam jih riše Traversi, je moralno priti do te katastrofe — za Lavro ni bilo rešitve. Ona ljubi svojega Filippa z vso strastjo, vzljubila ga je šele zadnji čas, ker se ni mogla upreti sili njegove ljubezni. Njena krvida je v tem, da se njegovi ljubezni ni izognila, dokler zanj še ni čutila nič globljega, in njeni največji krvida je, da mu tudi potem, ko se več ni mogla ustavljati žaru njegove ljubavi ni odkrila, da ni on prvi, da sploh nikdar ne more biti njegov. Ždaj ga ljubi — pa on se studom obrača na nje. Bodisi njena krvida se tolika, naš grijev se ne obrača nanjo, naš grijev se marveč obrne proti njejmu, ki je v svoji zahtevi tako krun, da jo raje pahne od sebe v sramoto, nego da bi ji odpustil, — on, ki je živel, on, ki se mora šele z denarjem odkupiti malovredni ženski, da more ves biti Laurin. Disharmonija, ki leži v takozvani „dvojni moral“, po kateri mora ostati ženska čista, dočim bodi moškemu svobodno, živeti pred zakonom, zveni iz tragičnega slučaja v familiji Pietro Sarti v groze polnih, turobnih zvokih črez plan naše javne, družabne morale: Lavra je morala končati, ker ni imela moči,ogniti se njenim strogim zakonom. — Dasi tej drami nedostaje dejanja, ki je pravzaprav vse koncentrirano na prvi akt, dasi je razvoj dejanja postavljen na glavo, kar nas frapira — vendar je Traversjevo Svatbeno potovanje drama redke gledališke efektnosti. Nič ne bistvenega, stroga teatralika, prepojena s tragičnimi momenti, ki gredo skozi mozg in žive. Podlugo utočna trajna drama — pa odidemo izpred pozorišča nemi in razburjenih živev,

trepetajoči vsled sile njene tragike. Do popolne veljave more priti „Svatbeno potovanje“ le na odrih, ki razpolagajo s samimi resničnimi umetniki, vsaka posamezna uloga terja od svojega interpreta vrhunce mimične dovršenosti. Tu ne veljajo poze in velike geste. „Svat. p.“ zahteva intenzivnejše, podrobnejše in izrazitejše diskretne mimične laške šole Ermette Zaconija in Eleonore Duse. Lauro — po svoji obsežnosti sicer kratko, po svojih mimičnih detajli pa tem težavnejšo ulogo — je prevzela gospa Taborska. Samo po sebi umevno je, da je ne primerjam Dusi, kakor za ostale predstavljalce ne nastavljam zgoraj omenjene mere vrhunca mimične umetnosti. Primerjati sploh nima pravega zmisla pri umetnikih, ki so tako samonikli, tako individualni, kakor je n. pr. gospa Taborska, ki se nam ob vsakem nastopu kaže v novi luči. Nič maniriranega, vedno nova enota in novi detajli. Njena Laura, mladenka, boreča se za svojo ljubezen in pred sramoto bežeča v smrt, je nekaj divnega. Vrhunec realistične tragike je dosegla g. Taborska v zadnji sceni, ko jemlje od življenja slovo in ko zgrabi za orložje. Resnično, nedostaje mi besedi. Spustiti bi se moral le v podrobno analizo — pa zato ni prostora. Nad vse prijetno iznenadij je gospod Nučič kot Filippo. Uloga je naporna, polna največjih potežkoč in veseli me, da morem zabeležiti, da je bil sobotni Filippo najboljši, kar je g. Nučič sploh kedaj ustvaril. Vidi se sola gospoda Taborskega in g. Nučič ni slab njegov učenec. Njegov Filippo je vzbudil občo pozornost in najboljše nade. G. Boleska je bil zopet v svojem elementu. Giulio, Laurin besti, duševno zaostali brat, je karakterna študija, ki jo more psihološko, odnosno psihopatički pravilno izvesti umetnik izredno nadarjenosti, marljivosti in zmožnosti. Kot norec je g. Boleska želil triumfa v Halbejevi Mladosti, kot bebec pa si je v Svatbenem potovanju zvila nov venec umetniškega znamagoslavlja. Ne morem si misliti Giulia dovršenejšega nego je bil Giulio gospoda Boleske. G. Dragutinovič, priznano rutinar, povsem resen interpret detailno mimični laški šoli približajoče se vrste, je izborni absoluiral težavni svoj penzum kot poštenjak in nesrečnik Pietro. Resnično umetniški je bil zadnji prizor, ko zblazni in omahne. (V tekstu sicer ne čitam, da bi Pietro moral zblazneti.) Pa tudi sicer nimam ničesar oporekati izsimi morda, da so tu in tam njegove sicer dobro študirane kretnje nelepe. Izborna soigralka mu je bila gospa Danilova in kot sokriva soproga Ana. Za prve scene prvega dejanja, posebno za prvi prizor, bi priporočal stilizovanje, diskretnejše in mirnejšo igro, kakor jo predpisuje avtor, ki je sploh vsem ulogam podrobno predpisal interpretacijo. Inače pa se nam je g. Danilova zopet enkrat pokazala na tisti višini svoje umetnosti, na kateri jo poznamo kot resno dramatiko že dobro vrsto let občega priznanja. Ostale uloge so bile v prav dobrih rokah: g. Kocavarjeva, Danilova, Bukaček, Molek (več možate eleganci!) Habič. Režijo je vodil g. Taborsky, torej je bila drama vosten izcizelirana, naštudirana in izvedena. Če bi v soboto ne bilo nad vse važne vinske razstave, bi gledališče ne bilo na pol prazno ostalo. Igra naj se ponovi in preverjen sem, da bo hiša polna, ker „Svatbeno potovanje“, povsem resna, kabinetna drama to zasluzi. Fr. K.

— Za otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metoda na Savi pri Jesenicah so zložili „Prvi abiturienti druge državne gimnazije v Ljubljani leta 1904.“ v več obrokih pokroviteljino v znesku 200 K. Prištejejo se pokroviteljem I. ljubljanske podružnice. Zastopal jih bo g. Ivan Keclj, sedaj medicinec na Dunaju. S prav posebnim vesperskim obrača na nje. Bodisi njena krvida se tolika, naš grijev se ne obrača nanjo, naš grijev se marveč obrne proti njejmu, ki je v svoji zahtevi tako krun, da jo raje pahne od sebe v sramoto, nego da bi ji odpustil, — on, ki je živel, on, ki se mora šele z denarjem odkupiti malovredni ženski, da more ves biti Laurin. Disharmonija, ki leži v takozvani „dvojni moral“, po kateri mora ostati ženska čista, dočim bodi moškemu svobodno, živeti pred zakonom, zveni iz tragičnega slučaja v familiji Pietro Sarti v groze polnih, turobnih zvokih črez plan naše javne, družabne morale: Lavra je morala končati, ker ni imela moči,ogniti se njenim strogim zakonom. — Dasi tej drami nedostaje dejanja, ki je pravzaprav vse koncentrirano na prvi akt, dasi je razvoj dejanja postavljen na glavo, kar nas frapira — vendar je Traversjevo Svatbeno potovanje drama redke gledališke efektnosti. Nič ne bistvenega, stroga teatralika, prepojena s tragičnimi momenti, ki gredo skozi mozg in žive. Podlugo utočna trajna drama — pa odidemo izpred pozorišča nemi in razburjenih živev,

t. l., posetniku Blažu zgorela hiša in gospodarsko poslopje. Vsled silnega vetrov se je ogenj hitro razširil in ga ni bilo moč ukrotiti. Na požarišču je došla požarna brama ter zabrnila, da se ogenj ni lotil še drugih objektov v vasi.

— Kridator Kaiser iz Ptuja je že prispel v New York. Razen krije imata na vesti tudi ponarejanje menic v zelo visokih zneskih.

— Premembra posesti. Spinarevo hišo v Konjušnih ulicah št. 1. je kupil g. Anton Zupan, restavrat in mesar na Starem trgu v Ljubljani.

— Domačanje vreme. Danes smo imeli v Ljubljani najrazličnejše vreme. Solnce je sijalo, pihal je veter, divjača je vihar, blisko se je in grmejo, viliča se je silna ploha, kot bi se oblak utrgal, in debela toča je padala, da so bile šipe v nevarnosti. Pričakovati smemo, da nam kmalu pobeli sneg hrib in plan.

— Nesreča na južni železnici.

Včeraj zjutraj ob 6. uri 18 minut je došpel iz Zagreba tovorni vlak št. 10 na tukajšnji južni kolodvor, na tir, kjer je bil za Trst namenjeni tovorni vlak št. 172, v katerega je zavozil s tako silo, da so bili trije vozovi trenotkoma razbiti, stroj in 11 drugih vozov pa je bilo več ali manj poškodovanih. Tudi precej blago, ki je bilo v teh vozovih, je bilo uničenega. Ko je strojevodja zapazil pretečo nevarnost, je dal takoj kontra paro, a je bilo že prepozno. Voz, v katerem je bil vlakovodja, je popolnoma razbit in bi bil tudi vlakovodja zapadel gotovi smrti, ko bi ne bil skočil iz voza. Skoda je velika, a se še ne ve natančne vse. Človeške žrtve k sreči ni bilo nobene. Preiskava se vrši.

— Tatvini. Dne 1. t. m. so bili nekaj dami ukradeni zlati uhani z brijanti, vredni 300 K. — Danes dopondne je bila gostilničarki gospa Heleni Boštančičevi na trgu ukradena iz žepa denarnica, v kateri je imela do 85 K denarja.

— V električni voz se je zadej

v soboto zvečer pred Nagyjevo trgovino na Vodnikovem trgu 11letni solski učenec Jakob Jereb. Deček se je ustašil nekega psa, ki je pritekel iz veže in se mu hotel izogniti na cesto. V tem trenotku pa pridirja električni voz, ki je Jereba zadel in ga na levem roku k sreči le lahko telesno poškodoval. Deček se je pri tem tudi močno prestrašil.

— Delavske gibanje. V soboto se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 110 Hrvatov in 4 Slovenci, nazaj so pa vrnili 35 Macedoncev zazradi očibola. V Hev je šlo 25, v Inostrost 35, v Beljak pa 25 Hrvatov. Na Dunaj se je odpeljalo 24 Kočevarjev.

— Včeraj se je odpeljalo iz Amerike 165 Slovencev, Hrvatov in Macedonev. 34 Hrvatov je prišlo iz Heba, 60 Lahov pa iz Spodnje Avstrije.

— Izgubila sta se nekod v mestu dva ključa, nevezana. Oddasta naj se v našem uredništvu.

— Jugoslovanske vesti. — Hrvatski sabor je imel v soboto sejo, na kateri je vložil Starčevičane dr. Petričič nujni predlog, tičič se splošne in enake volilne pravice. Po njegovem načrtu bi bilo na Hrvatskem 112 volilnih okrajev. Volilna okrožja so sestavljena seveda tako, da bi „Starčevičanska stranka prava“ imela od tega največ koristi. Ker se predlog v bistvu ujemajo s predlogom dr. Lorkovića, se je sklenilo, da se razpravlja o njem zaen z Lorkovičevim predlogom. Nato je dobil besedilo dr. Petričič, da utemeljuje svoj predlog. Dr. Petričič je v svojem govoru polemizoval s koaliciskimi poslanci ter jim očital, da ne mislijo resno z uvedbo splošne in enake volilne pravice. Med njegovim govorom je prišlo do ostrih spopadov med Starčevičanci in koalicijoni. Ko je Petričič končal, se je nadaljevala razprava o predlogu dr. Lorkovića. Govorili so Srb dr. Popovič, Fran Supilo in Starčevičane dr. Bošnjak. V današnji seji se bo nadaljevala razprava o predlogu dr. Lorkovića in dr. Petričiča ter sklepalo o predlogu Starčevičanca Paveliča o razveljavljenju naredbe, s katero se prepoveduje, imeti koze v Liki in o poročilu pravosodnega odseka o zopetni uvedbi porote.

— Napad na uredništvu „Pokreta“. V soboto popoldne po saborski seji so frankovci napadli uredništvu „Pokreta“, metali kamenje v poslopje in razbili vse okna. Člani uredništva so streljali z revolverji, da so prepodili frankovsko sodržino. — Vstajenje madjaronske stranke. V petek so imeli poslanci bivše „narodne stranke“ pod predsedstvom dr. Eggersdorferja sejo, na kateri so sklenili, da se združijo v skupino pod imenom „izven strank stojecih poslanci“. Skupina bo podpirala vlado, votirala proračun in glasovala za adreso koalicije. K tej skupini niso pristopili poslanci dr. Trojčič, Sekulič, Rajačić in dr. Peršić.

— Napad na uredništvu „Pokreta“. V soboto popoldne po saborski seji so frankov

Forman

proti
nahodu

Škatljica 40 vin.
Po vseh lekarnah.
Učinek prenenljiv. Ob pričetku nahod.
skoro nezmotljiv uspeh. 3764-5

Borzna poročila.

Ljubljanska
Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dun. borze 17. novembra 1906.

Naložbeni papirji.	Dinar	Blago
4 $\frac{1}{2}$ % majska renta . . .	99.15	99.35
4 $\frac{1}{2}$ % srebrna renta . . .	100.15	100.35
4% avstr. kronска renta . . .	99-	99.20
4% zlata . . .	117.15	117.3
4% ogrska kronска renta . . .	113.45	113.65
4% zlata . . .	98.60	99.60
4% posojilo dež. Kranjske	100.50	101.50
4 $\frac{1}{2}$ % posojilo mesta Špijet	99.90	100.80
4 $\frac{1}{2}$ % Zadar . . .	99.70	100.70
4 $\frac{1}{2}$ % bos.-herc. železniško posojilo 1902 . . .	98.80	99.80
4% češka dež. banka k. o. . .	99-	99.50
4 $\frac{1}{2}$ % zast. pisma gal. dež. hipotečne banke . . .	100.40	101.40
4 $\frac{1}{2}$ % pešt. kom. k. o. z 10% pr. . .	105-	106-
4 $\frac{1}{2}$ % zast. pisma Innerst. hranilnice . . .	100-	101-
4 $\frac{1}{2}$ % zast. pisma ogr. centr. dež. hranilnice . . .	99.75	100.20
4 $\frac{1}{2}$ % z. pis. ogr. hip. ban. obli. ogr. lokalnih železnič. d. dr. . .	100-	100.35
4 $\frac{1}{2}$ % obli. češke ind. banke . . .	100-	100.20
4% prior. lok. želez. Trst-Poreč . . .	99.90	100-
4% prior. dolenskih žel. . .	99.50	100-
3 $\frac{1}{2}$ % prior. juž. žel. kup. 1/4 avstr. pos. za žel. p. o. . .	314.75	316.75
Srečke . . .	100.15	101.15
Srečke od I. 1860 $\frac{1}{2}$. . .	218.50	224.50
" od I. 1864 . . .	273-	276.50
" tiskske . . .	135.25	165.25
zem. kred. I. emisije . . .	280-	290-
" ogrske hip. banke . . .	290.50	30.50
srbiske a frs. 100% turške . . .	103.50	110-
Basilika srečke . . .	163.90	164.90
Kreditne . . .	22.80	24.8
Inomoske . . .	45.50	46.50
Krakovske . . .	79-	87-
Ljubljanske . . .	88	94-
Avstr. rdeč. križa . . .	58.50	64.50
Ogr. " . . .	47.75	49.75
Rudolfove . . .	28.50	30.50
Salcburške . . .	55-	60-
Dunajske kom. . .	71-	78-
Delnice . . .	5.4	514-
južne železnice . . .	173-	174-
Državne železnice . . .	674.50	675.50
Avstr.-ogrskie bančne deln. . .	758-	768-
Avstr. kreditne banke . . .	679.25	678.25
Ogrske . . .	816	817-
Zivnostenske . . .	242.50	243.50
Premogokov v Mostu (Brrix) . . .	708-	712-
Alpinske montan . . .	605.25	606.25
Praške žel. ind. dr. . .	669-	679-
Rima-Murányi . . .	567.50	568.50
Trboveljske prem. družbe . . .	280-	282-
Avstr. orožne tovr. družbe . . .	566-	570-
Češke sladkorne družbe . . .	147-	148.50
Valute . . .		
C. kr. cekin . . .	11.35	11.39
20 franki . . .	19.13	19.17
20 marke . . .	23.51	23.58
Sovereigns . . .	23.05	24.11
Marke . . .	117.55	117.75
Laški bankovci . . .	95.60	96.80
Rublji . . .	2.54	2.55
Dolarji . . .	4.84	5-

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 18. novembra 1906.

Ternain.

Pšenica za april . . .	za 50 kg K	7.42
Rž . . .	50	6.61
Koruza . . .	maj 1907 . . .	5.15
Oves . . .	aprili . . .	7.32

Efektiv.

Slabo vzdružno.

Meteorologično poročilo.

Vrhina nad morjem 662. Srednji vrhni tlak 786.0 mm.

Novemb.	Čas opazovanja	Stanje barometra mm	Temperatura °C	Vetrovi	Nebo
17. 9. zv.	780.9	8.7	sl. jzah.	oblačno	
18. 7. zj.	784.3	9.6	sl. jzah.	oblačno	
" 2. pop.	782.6	10.6	sr. jzahod	oblačno	
" 9. zv.	780.8	12.2	sred. jzah.	del. jasno	
19. 7. zj.	725.5	10.3	sl. svzvod	oblačno	
" 2. pop.	722.8	10.7	p. m. jzah	nevihita	

Srednja predvzeta ravnjava in včerajšnja temperatura: 8.4° in 10.8°; norm.: 3.2° in 3.0°. Mokrina v 24 urah 0.0 mm in 1.7 mm. Ob potihih dveh neurje s točo.

Zahvala.

Med dolgim trpljenjem naše preljubljene soproni in materke kakor tudi ob nje prezgodnjem smrti smo prejeli toliko dokazov presrečega odprtrega sočutja, da ne moremo se vsem posameznim za to zahvaljevati, kar pa storimo tem potom.

Ispreno, presrečno se zahvaljujemo vsem onim, ki so nam ves čas izkazovali sočutje, vsem, ki so dragi pokonci spremljali na poslednje počivališče, obenem pa tudi za poldarjene cvetlice. 4153

V Ljubljani, 19. novembra 1906.

Žaljuča rodovina Konrad Lachnik.

Prodajalka

izučena v specerijski stroki, želi takoj nastopiti. 4152-1

Ponudbe naj se pošiljajo pod "S. V. št. 28" poste restante, Ljubljana.

Lepa stanovanja

v novih hišah na Selu tik glavne ceste z 1, 2 ali 3 sobami vsebujo in drugimi pripadki se takoj oddajo po zelo nizki ceni.

Več se pozive v Ljubljani, Ambrožev trg št. 7, prtl. 3315-38

Kavarna „LEON“

v Ljubljani, na Starem trgu 30 vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo

Vso noč odprta.

Z odličnim spoštovanjem 3465 9 Leo in Fani Pogačnik.

Grand hotel „UNION“

U sredo, 21. novembra t. l.

4157 1 v veliki dvorani

elitni vojaški

KONCERT

celotno vojaške godbe peškolka

št. 27 pod osebnim vodstvom

g. kapelnika Christopha.

Začetek ob osmih. Vstopnina 30 kr.

Urarski pomočnik

se sprejme pri 3878-18

H. Suttnerju v Ljubljani.

Specerijska oprava

se proda 4149-2

na Dolenski cesti št. 6.

Službe

solicitatorja

ev. stenografa v odvetniško pisarno

išče cand. jur z ugodnimi referencami.

Ponudbe pod "Alfred" na upravn.

"Slov. Naroda". 4135-2

Št. 31.829. 4154-1

Razglas.

Da se v slučaju konstatovanja sanitarno dopustnosti take naredbe določi primerni rok za nadaljnjo porabo že prenapolnjenih zasebnih grobnic in žardi na pokopališču pri Sv. Krištofu, vabi podpisani mestni magistrat vladno vse lastnike takih grobnic in žardi na dan 5. decembra 1906 ob 10. uri dopoldne na razgovor v veliko dvorano „Mestnega doma“.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 7. novembra 1906.

Naznanilo.

Na zemljišču „Friškovec“ poleg nove peh. vojašnice

so

zemljišča G. Auer jevih dedičev parcelirana in na prodaj.

Poizvedbe v pivovarniški pisarni Wolfove ulice št. 12 in pri J. N. Plautzu, Rimska cesta št. 24.

4156-2

Dražbeni razglas.

Zaradi oddaje zgradbe

nove šole v Poljanah nad Škofjo Loko

proračunjene na 32.000 K, vršila se bo

dne 20. decembra 1906

ob devetih dopoldne v starem šolskem poslopu v Poljanah ustna zmanjševalna dražba.

Stavba, ki se bo dala le enemu podvzetteliku, mora priti leta 1907 pod streho in mora biti do konca julija 1908 popolnoma izgotovljena. Načrti, stroškovnik, dražbeni in stavbi pogoji so pri podpisem okrajnem šolskem svetu do dneva licitacije vsakemu na vpogled.

Do pričetka licitacije sprejme krajni šolski svet ali frankirano po pošti ali neposredno tudi pismene ponudbe z 1 krono kolekovane s priloženo varščino 3000 (tri tisoč) krov v zavitku z napisom „Ponudba za šolo“.